ZAKON O PRENOSU, REGULATORU I OPERATERU SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI ("Sl. glasnik BiH", br. 7/2002, 13/2003, 76/2009 i 1/2011)

ZAKON O PRENOSU, REGULATORU I OPERATERU SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

("Sl. glasnik BiH", br. 7/2002, 13/2003, 76/2009 i 1/2011)

Član 1

Predmet i cilj

Ovim zakonom reguliše se osnivanje i rad Državne regulatorne komisije za električnu energiju, Nezavisnog operatera sistema i Kompanije za prenos električne energije i definišu se funkcije i ovlaštenja svakog pojedinog od ovih tijela.

Cilj ovog zakona jeste da stvori uslove za neograničenu i slobodnu trgovinu i kontinuirano snabdijevanje električnom energijom po definisanom standardu kvaliteta za dobrobit građana Bosne i Hercegovine. Zakon se rukovodi uobičajenim međunarodnim iskustvima i odgovarajućim direktivama Evropske unije. Namjera Zakona je da omogući i ubrza stvaranje tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električnom energijom.

Član 2

Definicije

U okviru ovog zakona, primjenjuju se sljedeće definicije:

1) "**pomoćne usluge**" označavaju sve usluge neophodne za rad prenosnog sistema;

2) "**kupac**" označava distribucione kompanije i krajnje korisnike koji su neposredno spojeni na prenosnu mrežu;

3) "**distribucija**" označava transport električne energije na srednjenaponskom i visokonaponskom distributivnom sistemu, sa ciljem njene isporuke krajnjem korisniku;

4) "**proizvodnja**" označava proizvodnju električne energije;

5) "**međuspojevi**" označavaju opremu koja se koristi za međusobno povezivanje elektroenergetskih sistema;

6) "**NOS**" označava Nezavisnog operatera sistema, prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.3 i 5.;

7) "**vlasnik licence**" označava vlasnike licence, u skladu sa članom 7.;

8) "**proizvođač**" označava fizičko ili pravno lice koje proizvodi električnu energiju;

9) "**DERK**" označava "Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju", prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.2 i 4;

10) "**snabdijevanje**" označava isporuku i/ili prodaju električne energije klijentima;

11) "**korisnik sistema"** označava svako fizičko ili pravno lice koje snabdijeva ili biva snabdijevano putem prenosnog ili distributivnog sistema;

12) "**trgovac**" označava svako fizičko ili pravno lice koje se bavi trgovinom električnom energijom;

13) "**tranzit**" označava transport električne energije sa ciljem ispunjavanja ugovora koji se odnose na trgovinu električnom energijom, kada nijedna strana tog sporazuma ne kupuje, niti proizvodi tu električnu energiju u Bosni i Hercegovini;

14) "**prenos**" označava transport električne energije preko visokonaponskog povezanog sistema sa ciljem njene isporuke

krajnjim korisnicima ili distributerima.

Član 3

Institucije Bosne i Hercegovine nadležne za elektroprenosne djelatnosti

3.1. Institucije Bosne i Hercegovine

U pogledu elektroprenosnog sistema u Bosni i Hercegovini, regulaciju će vršiti Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK), vođenje sistema vršiće Nezavisni operater sistema (NOS), upravljanje prenosnom mrežom i sredstvima obavljaće elektroprenosna kompanija (Elektroprenos Bosne i Hercegovine) i kreiranje politike, u skladu sa ovim zakonom, obavljaće Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa (Ministarstvo).

3.2. DERK

DERK će biti uspostavljen sa ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim u članu 4.

3.3. NOS

Jedinstveni NOS za Bosnu i Hercegovinu biće uspostavljen sa ovlaštenjima i nadležnostima kako je utvrđeno u članu 5.

3.4. Elektroprenosna kompanija

Jedinstvena elektroprenosna kompanija za Bosnu i Hercegovinu biće uspostavljena sa ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim u članu 6.

3.5. Ministarstvo

Ministarstvo će biti nadležno za kreiranje politike u skladu sa ovim zakonom.

Član 4

Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK)

4.1. Osnivanje i ciljevi

Tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini je jedinstveni ekonomski prostor. Licence izdate od entitetskih regulatornih tijela za trgovinu u Bosni i Hercegovini biće važeće na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Ovim zakonom uspostavlja se Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) koja ima nadležnost i odgovornost nad prenosom električne energije, operacijama prenosnog sistema, međunarodnom trgovinom električnom energijom kao i nad pitanjem proizvodnje, distribucije i snabdijevanja kupaca električne energije u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, a u skladu s međunarodnim normama i standardima Evropske unije.

U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, Savjet ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Savjet ministara) donijeće odluku kojom će DERK dobiti status pravnog lica, kompetentnog da ispuni funkcije u skladu sa ovim zakonom.

Sjedište DERK-a će biti u Tuzli.

DERK će biti nezavisna i neprofitna institucija sa statusom pravnog lica, u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine. DERK će djelovati u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

4.2. Obim nadležnosti

Među nadležnosti i ovlaštenja DERK-a spadaju:

a) izdavanje, promjene, suspenzija, ukidanje i praćenje,te provođenje poštivanja licenci za prenos i drugih licenci izdatih u skladu sa odredbom člana 7.1.,

b) odobravanje, nadziranje i stavljanje na snagu tarifa i tarifnih metodologija za prenos i regulacije pomoćnih usluga,

c) u skladu sa odredbama ovog zakona i politikom koju uspostavi Ministarstvo, izdavanje pravila i propisa u okviru njegove nadležnosti, među koje spada i revizija i usvajanje tržišnih pravila i mrežnih kodeksa koje pripremi NOS, i norme i uslovi za priključak i pristup mrežama,

d) uspostavljanje, praćenje i provođenje pravila vezanih za fer i nediskriminirajući pristup trećih strana prenosnoj mreži,

e) praćenje i provođenje uslova vezanih za međunarodnu trgovinu električnom energijom, posebno obezbjeđivanje da su ispunjeni i ispoštovani međunarodni tehnički zahtjevi,

f) uspostavljanje, praćenje i provođenje standarda kvaliteta usluga prenosa električne energije i pomoćnih usluga,

g) koordiniranje i odobravanje investicijskih planova kompanije za prenos električne energije, uključujući one planove koji su vezani za prenosnu mrežu i kvalitet usluga prenosa električne energije,

h) izdavanje licenci i praćenje aktivnosti NOS-a, uključujući djelotvornost mehanizama i metoda kojima se obezbjeđuje ravnoteža između potražnje i ponude električne energije u sistemu,

i) zaštita potrošača, kojom se obezbjeđuje:

1) pravičan i ravnopravan tretman,

2) visokokvalitetne usluge,

3) konkurencija i sprečavanje antikonkurencijskih aktivnosti.

j) rješavanje sporova među korisnicima sistema, kako se detaljnije utvrdi u pravilima DERK-a i propisima i drugim zakonskim aktima, u skladu sa regulatornim ovlaštenjima i odnosnim državnim zakonima,

k) stvaranje i održavanje konkurentnih tržišta kada je to izvodivo, i prevencija i kažnjavanje pohlepnog, odnosno protivkonkurentnog ponašanja,

l) odobravanje mehanizama rješavanja preopterećenosti kapaciteta sistema za prenos električne energije,

m) regulisanje standarda usluga, kodeksa ponašanja i računovodstvenih zahtjeva vlasnika licenci,

n) saradnja sa nadležnim organima Bosne i Hercegovine i entiteta, uz poštovanje obuhvata ovog zakona,

o) izdavanje godišnjih izvještaja i drugih javnih informacija o DERK-u, u skladu sa pravilima i propisima DERK-a,

p) odobravanje i praćenje plana koji izradi ZEKC, u skladu sa odredbom člana 5.1, za transformaciju ZEKC-a u NOS od 31. marta 2002. godine,

r) odobravanje i praćenje procesa funkcionalnog izdvajanja sredstava, njihovog odvajanja i stvaranje jedinstvene kompanije za

prenos električne energije, u skladu sa odredbom člana 6.1.,

s) odobravanje i nadgledanje pravila i regulacija razvijenih od NOS-a.

Među nadležnosti Državne regulatorne komisije za električnu energiju u pogledu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine spadaju:

a. nadzor i regulisanje odnosa između proizvodnje, distribucije i snabdijevanja s jedne, i kupaca električne energije uključujući trgovce električnom energijom, s druge strane;

b. propisivanje metodologije i kriterija za utvrđivanje cijena snabdijevanja nekvalifikovanih kupaca električne energije;

c. utvrđivanje tarifnih stavova za korisnike distributivnih sistema i tarifnih stavova za nekvalifikovane kupce;

d. izdavanje i oduzimanje dozvola za proizvodnju, distribuciju, snabdijevanje i trgovinu električnom energijom;

e. izdavanje prethodnih dozvola za izgradnju i dozvola za korištenje elektroenergetskih objekata namijenjenih proizvodnji, distribuciji odnosno snabdijevanju električnom energijom;

f. utvrđivanje opštih uslova za isporuku električne energije.

4.3. Statut; Pravilnik o radu DERK-a; Pravila i propisi

U roku od 30 dana od imenovanja članova Komisije, u skladu sa članom 4.4, DERK će donijeti statut i utvrdiće plan za što brže izdavanje pravila i propisa u skladu sa ovim zakonom. Ta pravila i propisi uključivaće odredbe koje su neophodne da DERK bude u mogućnosti da ispuni svoje obaveze po ovom zakonu i ostvari svrhe i namjere ovog zakona.

U roku od 90 dana od imenovanja članova Komisije, u skladu sa članom 4.4, DERK će usvojiti Pravilnik o radu u skladu sa odredbama, uslovima i ovlaštenjima definisanim ovim zakonom. Pravilnik o radu DERK-a uključivaće odredbe koje se odnose, između ostalog, na rasprave i sastanke, procese izrada nacrta, prikupljanje javnih komentara i izdavanje pravila i propisa.

Sva pravila i propisi, izdati od DERK-a, biće u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i u skladu sa ovim zakonom. Prije izdavanja

svojih pravila i propisa, DERK će objaviti nacrt pravila i propisa i prikupiti javne komentare koji se odnose na taj nacrt u skladu sa njegovim pravilnikom o radu.

Osim kada je drugi datum određen samim pravilima i propisima DERK-a, sva pravila i propisi DERK-a stupiće na snagu osmog dana nakon njihovog objavljivanja, na način koji će odrediti DERK. Nalozi DERK-a stupiće na snagu na dan i na način koji propiše DERK, u sladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, i ostaće na snazi dok ih ne promijeni DERK ili izmijeni nadležni sud Bosne i Hercegovine.

4.4. Imenovanje DERK-a

DERK će se sastojati od tri člana Komisije, od kojih su dva iz Federacije Bosne i Hercegovine i jedan iz Republike Srpske, uz odražavanje jednake zastupljenosti konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Proces predlaganja i odobravanja ili odbijanja biće urađen po hitnom postupku.

Na prijedloge entitetskih vlada, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložiće članove DERK-a.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine predložiće dva člana Komisije. Narodna skupština Republike Srpske predložiće jednog člana Komisije. Ovi prijedlozi dostaviće se Savjetu ministara, a Savjet ministara predložiće imenovanja članova Komisije Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament BiH). Parlament BiH ima ovlaštenja da prihvati ili odbije ove prijedloge.

Kad se u DERK-u pojavi upražnjeno mjesto prije isteka mandata, prijedlozi i imenovanja odvijaće se po već navedenoj proceduri.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložiće članove Komisije u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona ili u roku od 30 dana kada ostane upražnjeno mjesto u DERK-u. Ako Parlament Federacije Bosne i

Hercegovine ili Narodna skupština Republike Srpske nije u stanju dati prijedloge u roku utvrđenom u ovom članu, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ili Vlada Republike Srpske će, u roku od deset dana nakon isteka tog roka, dati prijedloge.

Savjet ministara dostaviće te prijedloge Parlamentu BiH, koji može prihvatiti ili odbiti predloženog kandidata. Ako Parlament BiH odbije predloženog člana Komisije od jednog ili oba entitetska parlamenta, entitet koji predlaže, predložiće drugog člana Komisije i dostaviti prijedlog Savjetu ministara.

Lice može biti imenovano za člana Komisije pod uslovom da je državljanin Bosne i Hercegovine i da posjeduje kvalifikaciju iz oblasti prava, ekonomije ili inžinjerstva i iskustvo u elektroenergetskom sektoru, koji su potrebni za vršenje obaveza propisanih ovim zakonom.

4.5. Smjena članova DERK-a

Parlament BiH jedini može smijeniti člana DERK-a prije isteka određenog mandata. Ovakve smjene mogu se desiti isključivo u ograničenom broju okolnosti, i to:

a) bolest koja člana Komisije onesposobljava za izvršavanje njegovih obaveza;

b) proglašenje krivim za krivično djelo kažnjivo zatvorom;

c) postojanja sukoba interesa člana Komisije ili člana osoblja, u skladu sa odredbama Etičkog kodeksa DERK-a, uključujući i slučaj kada je član Komisije ili član osoblja ili član njegovog domaćinstva vlasnik, akcionar ili vlasnik akcija ili član odbora ili nadzornih odbora ili drugih relevantnih upravljačkih tijela, direktor ili predsjednik ili rukovodilac kod nekog drugog vlasnika licence ili preduzeća koje posredno ili neposredno traži pristup ili korištenje prenosne mreže;

d) davanje ostavke;

e) neispunjavanje radnih obaveza, odraženo u neučešću u radu DERK-a za vrijeme duže od šest sedmica;

f) kršenja Etičkog kodeksa DERK-a.

4.6. Trajanje mandata članova Komisije i predsjedavajućeg

Po osnivanju Komisije, mandat članova Komisije u prvom sastavu biće:

a) za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - tri godine,

b) a jednog člana kojeg predlaže Narodna skupština Republike Srpske - četiri godine,

c) za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - pet godina.

Po uspostavljanju Komisije u prvom sastavu, svaki sljedeći član Komisije biće imenovan na period od pet godina. Nijedno lice ne može biti na mjestu člana Komisije duže od dva mandata.

Članovi Komisije će između sebe izabrati predsjedavajućeg. Predsjedavajući će biti izabran u roku od pet dana od dana imenovanja članova DERK-a. Ako, nakon pet dana, članovi DERK-a ne mogu postići sporazum o tome ko će biti predsjedavajući, Parlament BiH će izabrati predsjedavajućeg u roku od deset dana. Članovi Komisije će se na ravnopravnoj osnovi rotirati na položaju predsjedavajućeg svake godine.

4.7. Odluke DERK-a

Sjednice DERK biće javne, osim u ograničenom broju slučajeva, kada se radi o povjerljivim informacijama ili trgovačkim tajnama, kako odredi DERK, u skladu sa Pravilnikom o radu DERK-a. Sve odluke DERK-a biće u pismenoj formi i sadržavaće osnove za donošenje odluka. Odluke i rješenja DERK-a biće objavljeni u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Dokumentacija DERK-a, zabilješke svih rasprava i zapisnici čuvaće se u skladu sa Pravilnikom o radu DERK-a. Ovi dokumenti i zabilješke biće na raspolaganju javnosti, osim što će osjetljive poslovne informacije ostati tajna, dok god je takva tajnost potrebna, kao što je propisano u Pravilniku o radu DERK-a.

Sve odluke DERK-a biće donošene jednoglasno od svih članova Komisije. U slučaju da članovi Komisije ne mogu donijeti jednoglasnu odluku, onda će, po slanju obavještenja bilo kojeg člana Komisije drugim članovima, svi sporovi biti proslijeđeni na arbitražu.

U roku od 90 dana od imenovanja članova DERK-a, članovi Komisije odrediće pravila i propise za izbor međunarodne arbitražne komisije ili jednog arbitra koji će djelovati kao obavezujući arbitar za rješavanje sporova koji nastanu između članova Komisije, u slučaju kad je takva arbitraža potrebna.

Ova pravila i propisi sadržavaće, ali neće biti limitirani na odredbe koje navode metodologiju i rok za izbor arbitra, otpuštanje arbitra, procedure, rokove i okvir postupka arbitraže, i sadržavaće i obavezni proces izbora arbitra po automatizmu u slučaju kada članovi Komisije ne mogu na drugi način postići sporazum o izboru arbitra. Pravila i propisi odrediće da će arbitar, bilo da je izabran automatski ili na drugi način, imati obavezujući autoritet da po hitnom postupku rješava ne-jednoglasne odluke. Odluke arbitratora biće u pismenoj formi i objavljene u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske ili drugim odgovarajućim publikacijama, navodeći obrazloženje za odluku.

Svrha ovakvog procesa jeste da se obezbijedi po hitnom postupku i pravovremeno rješavanje ovih ne-jednoglasnih odluka DERK-a. Odluke arbitraže biće konačne administrativne odluke sa mogućnošću podnošenja tužbe nadležnom sudu Bosne i Hercegovine.

4.8. Tarife

DERK ima ovlaštenja i nadležnost da odobri, prati i provodi tarifne metodologije, u skladu sa odredbom člana 4.2. Među ovlaštenja i nadležnosti DERK-a spadaju:

1. Tarife za usluge prenosa, pomoćne usluge i rad NOS-a regulisaće i odobravati DERK.

2. Tarife za usluge proizvodnje, distribucije i snabdijevanja saglasno odredbama člana 4.2. stav (2) ovog zakona regulisaće i odobravati

Državna regulatorna komisija za električnu energiju.

2. DERK će izdati pravila i propise kojim će uspostaviti metodologiju određivanja tarifa koja će u sebi sadržavati slijedeće principe:

a) cijene će biti pravične i razumne, ravnopravne, zasnovane na objektivnim kriterijumima i određivane na transparentan način,

b) cijene će prvenstveno zavisiti o opravdanim troškovima rada, održavanja, zamjene, izgradnje i obnove objekata, uključujući i razuman iznos povrata investicije, amortizaciju i poreze i uzimajući u obzir zaštitu okoline i potrošača,

c) DERK-u će biti dozvoljeno da uspostavlja podsticajnu tarifu na osnovu performansi,

d) podsticaće se usvajanje tarifa za mogućnost smanjenja i prekidanja opterećenja i drugi mehanizmi kojima se poboljšava efikasnost korištenja električne energije i upravljanje potrošnjom, uključujući i uvažavanje razvoja i dispečiranja obnovljivih izvora energije,

e) posebne sezonske i vremenske stope su dozvoljene, a njihove cijene mogu biti prilagodljive u skladu sa troškom vršnih i ne-vršnih usluga,

f) unakrsne subvencije različitih grupa potrošača biće eliminisane,

g) mogu se uvesti naknade koje održavaju troškove za priključak na prenosnu mrežu, ili za bitno povećanje opterećenja,

h) primjenjivaće se principi regulisanog pristupa treće strane na elektroprenosnu mrežu,

i) tarife, termini i uslovi za usluge NOS-a odražavaće uobičajenu međunarodnu praksu.

3. DERK će davati saglasnost na tarife koje zadovoljavaju metodologiju određivanja tarifa, u skladu sa procedurama i kriterijumima koje utvrdi DERK prema svojim pravilima i propisima. Ove procedure i kriterijumi iziskivaće da kompanija za prenos električne energije, NOS i drugi učesnici, koji mogu biti regulisani DERK-om, pripreme i dostave na saglasnost DERK-u tarifne stavove za svaku grupu potrošača, u skladu sa tarifnom metodologijom

DERK-a. DERK će za kompaniju za prenos električne energije odrediti maksimalne cijene koje može naplaćivati za priključenje na mrežu ili za transport električne energije.

4.9. Godišnji obračun

DERK će pripremati godišnje računovodstvene izvještaje, u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaj će biti revidisan od nezavisnog revizora. Godišnji računovodstveni izvještaj biće objavljivan najkasnije 90 dana po okončanju svake fiskalne godine.

DERK će voditi posebno računovodstvo svih aktivnosti koje nisu vezane za snabdijevanje električnom energijom.

4.10. Finansiranje, računovodstvo, revizija i izvještavanje DERK-a

DERK će do 1. decembra svake godine usvojiti detaljan budžet za narednu godinu, koji će sadržavati sve troškove DERK-a, uključujući plate i naknade članova Komisije i zaposlenih u DERK-u, kao i druge budžetske troškove DERK-a za narednu godinu. DERK će dostaviti budžet na uvid Parlamentu BiH 1. decembra svake godine i svake godine objaviće svoj budžet.

DERK će uspostaviti regulatornu naknadu, koju će plaćati vlasnici licenci, koja će biti određena tako da pokrije procijenjene troškove DERK-a. Budžet DERK-a finansiraće se iz ovih naknada. Preduzeća-vlasnici licenci imaće pravo da uračunaju te naknade u okviru svojih tarifa koje će odobravati DERK. Knjigovodstvo DERK-a vodiće se u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i biće revidisano svake godine od nezavisnog revizora.

Najkasnije do 31. decembra svake godine DERK će dostavljati Parlamentu BiH i Ministarstvu pismeni izvještaj o svojim aktivnostima za odnosnu godinu.

4.11. Etički kodeks DERK-a

DERK će usvojiti i objaviti Etički kodeks koji će regulisati sukob interesa i druge etičke standarde za članove Komisije, radnike i osoblje i druge strane. Etički kodeks biće u skladu sa uobičajenom međunarodnom praksom.

Član 5

Nezavisni operater sistema

5.1. Uspostavljanje nezavisnog operatera sistema

Najkasnije 31. marta 2002.godine osnovaće se jedinstveni NOS, koji će imati status pravnog lica prema zakonima Bosne i Hercegovine. NOS će upravljati pogonom i dispečiranjem prenosne mreže u Bosni i Hercegovini i rukovodiće, planirati i koordinisati održavanje, izgradnju i širenje mreže sa kompanijom za prenos električne energije.

Sjedište NOS-a biće u Sarajevu.

NOS će se zasnivati i razviti iz Zajedničkog elektroenergetskog koordinacijskog centra (ZEKC), koji trenutno koordiniše dispečing. ZEKC će se razviti da vrši funkcije NOS-a, prema modelima evropskih i sjevernoameričkih nezavisnih operatera sistema. U roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog zakona, ZEKC će predložiti DERK-u plan za svoju transformaciju u NOS do 31. marta 2002. Plan će uključiti i strukturu koja će garantovati nezavisnost NOS-a. Plan transformacije ZEKC-a u NOS odobriće i pratiti DERK, u skladu sa članom 4.2.

NOS će biti neprofitno tijelo, nezavisno od bilo kojeg pojedinačnog učesnika na tržištu i od aktivnosti proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom. NOS neće vršiti nikakvu aktivnost trgovine električnom energijom ostvarujući nezavisnost i autoritet NOS-a, a vlasnici kompanije za prenos električne energije će na NOS prenijeti sve relevantne odgovornosti upravljanja sistemom. NOS će imati punu odgovornost da koordiniše pogon elektroprenosnog sistema i na njega će se prenijeti potpuna ovlaštenja da izvrši ove odgovornosti.

NOS će djelovati u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

Nakon osnivanja jedinstvene kompanije za prenos, u skladu sa odredbom člana 6.1, vlasnici elektroprenosne kompanije biće

zastupljeni u Upravnom odboru NOS-a, čiji će uslovi rada biti određeni pravilima i propisima koje usvoji DERK.

NOS će štititi tajnost komercijalno osjetljivih informacija do kojih je došao obavljanjem svojih zadataka.

5.2. Funkcije NOS-a

Funkcije će biti :

a) Održavati pouzdanost sistema. NOS će u Bosni i Hercegovini djelovati kao koordinator sistema i pružiće procjene bezbjednosti i koordinisati hitne i ne-hitne operacije tako da održava pouzdanost sistema;

b) Upravljati energetskim tokovima. NOS će upravljati energetskim tokovima sistema,održavati tržište za regulaciju odstupanja i na druge načine obezbjeđivati pouzdan i neprekidan protok električne energije u sistemu;

c) Pružati pomoćne usluge. NOS će pružati pomoćne mrežne usluge čiji je cilj obezbjeđenje da se električna energija isporučuje i prenosi na stabilnoj frekvenciji i naponu. Ove pomoćne usluge uključuju regulaciju frekvencije, operativne rezerve, regulaciju napona i usluge pokretanja elektrana;

d) Upravljati ograničenjima prenosa. NOS će biti odgovoran za identifikaciju, upravljanje i ublažavanje preopterećenosti prenosne mreže, i koordinaciju dispečiranja generatorima sa ciljem ublažavanja i upravljanja preopterećenjem.

e) Pružati informacije o prenosnom sistemu. NOS će pružati pravovremene i javne informacije o kapacitetima prenosa, pomoćnim uslugama i cijenama svim korisnicima prenosa i javnosti kako bi uspostavio otvoren i transparentan režim prenosa.

f) Koordinisati sa susjednim regulatornim područjima. NOS će razviti mehanizme za koordinaciju sa susjednim regulacionim područjima i za omogućavanje tranzita, uvoz i izvoz električne energije.

g) Koordinisati upravljanje opterećenjem. NOS će koordinisati postupke upravljanja opterećenjem i imati ovlaštenja da vrši

ograničenja potrošnje, upravlja opterećenjem i na druge načine održava ravnotežu sistema.

NOS će obezbijediti da se izrade i objave tehnička pravila, kojima će biti definirani minimalni projektni tehnički uslovi i pogonski uslovi za priključenje na sistem direktno povezanih proizvodnih instalacija, distribucionih sistema, direktno priključene opreme potrošača, međusistemskih vodova i direktnih vodova. Ovi zahtjevi obezbjeđuju kompatibilnost sistema i biće objektivni, nediskriminirajući i ravnopravni. Nakon odobrenja DERK-a, tehnička pravila biće objavljena u roku od 90 dana nakon uspostavljanja NOS-a.

Dok se NOS ne uspostavi, ZEKC, koji je trenutno u zajedničkom vlasništvu i pod upravom postojećih prenosnih aktivnosti elektroprivrednih preduzeća, i u skladu sa odredbama člana 6., vršiće koordinaciju rada postojećih operatera elektroprivrednih preduzeća.

U prelaznom periodu dok se ne uspostavi kompanija za prenos električne energije, NOS će imati ovlaštenja nad prenosnim aktivnostima elektroprivrednih preduzeća, u skladu sa odredbama ovog člana.

5.3. Prenos električne energije. Kodeksi i pravila.

NOS će usvojiti mrežni kodeks, komercijalni kodeks i druga pravila za rad sistema uz konsultacije sa vlasnicima licenci i korisnicima sistema. Mrežni kodeks usvojiće se najkasnije devet mjeseci od osnivanja NOS-a.

Svi ovi kodeksi, mrežni kodeks, komercijalni kodeks i pravila za rad sistema i procedure dostaviće se DERK-u na uvid i odobravanje.

5.4. Godišnji računovodstveni izvještaj

NOS će pripremiti nezavisno revidisane godišnje računovodstvene izvještaje u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaji će biti revidisani od nezavisnog revizora. Ovi godišnji računovodstveni izvještaji biće objavljivani najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

NOS će voditi posebno računovodstvo za sve aktivnosti koje nisu vezane za snabdijevanje električnom energijom.

Član 6

Prenos električne energije

6.1. Uspostavljanje kompanije za prenos električne energije

Ovaj zakon omogućava osnivanje kompanije za prenos električne energije Bosne i Hercegovine. Ova kompanija za prenos biće uspostavljena najkasnije do 31. decembra 2002. godine. Naziv kompanije za prenos električne energije biće "Elektroprenos Bosne i Hercegovine". Elektroprenos Bosne i Hercegovine biće uspostavljen kao pravno lice u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine.

Sjedište Elektroprenosa Bosne i Hercegovine biće u Banja Luci.

U roku od 30 dana nakon osnivanja Elektroprenosa Bosne i Hercegovine izdaće se statut. U roku od 60 dana nakon osnivanja Elektroprenosa Bosne i Herecgovine usvojiće se rješenja i preduzeti akcije neophodne da Elektroprenos Bosne i Hercegovine može da vrši svoja ovlaštenja i ispuni namjeru i cilj ovog zakona.

Djelatnost Elektroprenosa Bosne i Hercegovine uključivaće prenos, održavanje, izgradnju, proširenje i rukovođenje elektroprenosne mreže u Bosni i Hercegovini. Nakon uspostavljanja Elektroprenosa Bosne i Hercegovine, nijedna elektroenergetska kompanija ili druga kompanija neće imati jurisdikciju ili ovlaštenja u takvim slučajevima. Rad i dispečiranje mreže koja se koristi za prenos, upravljanje, planiranje i koordinaciju održavanja, i koordinaciju sa elektroprenosnom kompanijom na izgradnji i proširenju mreže biće u nadležnosti NOS-a, u skladu sa odredbama člana 5. NOS će o tim pitanjima djelovati u koordinaciji sa Elektroprenosom Bosne i Hercegovine.

Imovinu Elektroprenosa Bosne i Hercegovine činiće imovina koja se koristi za prenos električne energije od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u Bosni i Hercegovini.

Savjetodavni komitet biće osnovan do 31. marta 2002. godine. Ovaj komitet donosiće preporuke koje se odnose na strukturu, formiranje i vlasništvo kompanije za prenos električne energije. Ove preporuke biće donesene najkasnije do 30. juna 2002. godine i proslijeđene

premijerima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske da ih prihvate ili odbiju. Savjetodavni komitet preporučivaće metodu tranzicije postojećih sredstava u okviru tri elektroprivredna preduzeća u jedinstvenu kompaniju za prenos električne energije.

Najkasnije 30 dana po usvajanju preporuka koje se odnose na strukturu, formiranje i vlasništvo kompanije za prenos električne energije od premijera Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Savjetodavni komitet izdaće statut kompanije za prenos električne energije.

Savjetodavni komitet sastojaće se od predstavnika Ministarstva za energetiku, rudarstvo i industriju Federcije Bosne i Hercegovine, jednog predstavnika Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske i jednog predstavnika Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa.

Procjena svih sredstava i raspodjela sredstava i obaveza biće okončana najkasnije do 30. septembra 2002. godine. DERK će odobravati i nadgledati razdvajanje sredstava, izdvajanje i formiranje jedinstvene kompanije za prenos električne energije. Kompanija za prenos električne energije radiće u skladu sa principima navedenim u ovom zakonu.

Ako DERK, u skladu sa svojom razumnom diskrecijom, utvrdi da uslovi potrebni za procjenu i raspodjelu sredstava, ili usvajanje statuta elektroprenosne kompanije ili kreiranje jedinstvene elektroprenosne kompanije ne postoje, DERK može izmijeniti propisane rokove, produžujući ih za najviše šest mjeseci.

6.2. Godišnji računovodstveni izvještaj kompanije za prenos električne energije

Kompanija za prenos električne energije pripremaće godišnje računovodstvene izvještaje u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaji će biti revidisani od nezavisnog revizora. Ovi godišnji računovodstveni izvještaji biće objavljivani najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

Kompanija za prenos električne energije vodiće odvojene račune za bilo koje aktivnosti koje nisu vezane za električnu energiju.

6.3. Prenosna mreža, bezbjednost i zaštita zdravlja

U cilju zaštite objekata i opreme elektroprenosa, te zaštite stanovništva, uspostaviće se zona bezbjednosti. Veličina zone bezbjednosti, kao i zabrane i ograničenja koje će biti na snazi u zoni bezbjednosti, odredиće se pravilima ili standardima koje usvoji NOS i odobri DERK.

U zoni bezbjednosti biće zabranjeno podizati zgrade ili instalacije, saditi rastinje (drveće) ili vršiti aktivnosti koje ugrožavaju bezbjednost i neprekidan rad elektroenergetskog objekta, bezbjednost života ili imovine.

DERK će u postupku izdavanja licenci, kao i pravna lica i pojedinci koji imaju pravo postavljanja kablova i pravo njihovog korištenja, poštovati propise koji se odnose na zonu bezbjednosti.

Postrojenja elektroprenosa i vodovi biće projektovani, izgrađeni i korišteni tako da efekat njihovog korištenja neće ugrožavati zdravlje stanovništva odnosnog područja, i koji će u najmanjoj mogućoj mjeri promijeniti prirodno okruženje i vrijednost pejsaža.

Član 7

Izdavanje licenci

7.1. Obuhvaćene aktivnosti

Za slijedeće aktivnosti biće potrebna licenca DERK-a:

a) prenos električne energije;

b) aktivnost Nezavisnog operatera sistema;

c) druge aktivnosti vezane za prenos električne energije za koje je, prema ovom zakonu, potrebna licenca, uključujući aktivnosti vezane za prenos koje unapređuju međunarodnu trgovinu.

d) aktivnosti proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom pravnih lica sa sjedištem u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

7.2. Izdavanje licenci; kriterijumi za dobijanje licence

DERK će u svojim pravilima i propisima izdati uslove za dobijanje licence, uključujući i obrazac zahtjeva, procedure i naknade za

podnošenje zahtjeva i rok za donošenje odluke o zahtjevu. Među kriterijumima za donošenje odluke biće i oni koji se odnose na:

a) bezbjednost elektroprenosne mreže, instalacija i pripadajuće opreme;

b) zaštitu javnog zdravstva i bezbjednosti;

c) zaštitu okoline;

d) korištenje zemljišta i lokacija;

e) korištenje javne imovine;

f) energetsku efikasnost;

g) kriterijume koji se posebno odnose na podnosioca zahtjeva, kao što su tehničke, ekonomske i finansijske sposobnosti;

h) sposobnost i spremnost da se zadovolje sve obaveze koje se odnose na javnu službu.

7.3. Vrijeme važenja

DERK će dati licencu na određeni vremenski period, koji ne može biti kraći od pet godina, ni duži od 40 godina, što će odlučiti DERK, uz mogućnost obnove licence. DERK može naložiti vlasniku licence da, uprkos isticanju licence, nastavi pružati kompenzirane usluge na privremenom osnovu, ako se za to pojavi potreba.

7.4. Inspekcija

Podnosilac zahtjeva za dobijanje licence i vlasnici licence moraju dozvoliti DERK-u u svako vrijeme da obavi inspekciju objekata i nadzire poštovanje uslova licence, i moraju zadovoljiti sve zahtjeve za informacijama DERK-a, koje su u skladu sa objavljenim pravilima i propisima DERK-a.

7.5. Odobravanje, izmjene i ukidanje važenja

Odluka DERK-a da odobri ili odbije zahtjev za izdavanje licence donijeće se na transparentan način. Odluka će biti izdata u pismenoj formi i objavljena u "Službenom glasniku BiH".

DERK može da izvrši izmjene licence po zahtjevu vlasnika licence ili, nakon što se vlasniku licence da razumno obavještenje i

mogućnost saslušanja, zbog potreba uzrokovanih jasnom i nepredvidivom promjenom okolnosti.

DERK može da izvrši suspenziju licence u sljedećim situacijama:

a) ako vlasnik licence to zatraži ili

b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, DERK utvrdi neispunjavanje obaveza koje, po mišljenju DERK-a, iziskuju trenutno ispunjavanje radi izbjegavanja direktne štete.

DERK može da ukine licencu:

a) ako to zatraži vlasnik licence ili

b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, vlasnik licence ne ispuni svoje obaveze u roku od šest mjeseci od dana kada je DERK izdao odluku kojom vlasniku licence nalaže da to učini.

Nakon suspenzije ili ukidanja licence, DERK može imenovati pravno ili fizičko lice sa licencom za bavljenje sličnom aktivnošću, da obavlja poslovanje vlasnika licence koja je suspendovana ili ukinuta, uz korištenje objekata, instalacija i mreža vlasnika suspendovane ili ukinute licence.

Ako vlasnik licence želi neposredno ili posredno prodati, dodijeliti, prenijeti, iznajmiti ili na drugi način izvršiti prenos svoje licence, aktivnosti koje su predmeti licence ili sredstva iz licence, mora za takav prenos dobiti dozvolu od DERK-a. U suprotnom, DERK će suspendovati postojeću licencu.

7.6. Pristup

Licenca za prenos sadržavaće uslove koji će omogućiti konkurentskim snabdjevačima električnom energijom pristup prenosnom sistemu i obezbijediti ispunjavanje uslova iz ovog zakona i pravila i propisa DERK-a. Među tim uslovima biće i sljedeći:

a) odredbe koje će omogućiti ravnopravan pristup elektroprenosnoj mreži za sve snabdjevače električnom energijom koji imaju fizički pristup sistemu,

b) odredbe koje iziskuju poštivanje važećih tarifa,

c) uslov poštivanja odredaba tehničkih standarda, komercijalnog koda i mrežnog kodeksa,

d) planiranje za proširenje sistema da bi se zadovoljile potrebe potrošača,

e) standardi kvaliteta za snabdijevanje električnom energijom, održavanje frekvencije i regulacija napona i smanjenje prekidanja usluga.

7.7. Zahtjevi prema postojećim elektroprenosnim organizacijama

Sva postojeća pravna tijela za djelatnost elektroprenosa podnijeće zahtjev za dobijanje licence u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. U prelaznom periodu od usvajanja ovog zakona i stvaranja jedinstvene kompanije za prenos električne energije, postojeća elektroprivredna preduzeća podnijeće DERK-u zahtjeve za izdavanje privremenih licenci.

Član 8

Tržište

8.1. Jedinstveno tržište električne energije

Radi ostvarenja ciljeva ovog zakona, a naročito radi uspostavljanja jedinstvenog tržišta električne energije zasnovanog na slobodnom i ravnopravnom pristupu elektroprenosnoj mreži, te zaštite potrošača kroz kontinuirano snabdijevanje električnom energijom po definisanom standardu kvaliteta, entitetskim zakonima o električnoj energiji biće utvrđena obaveza Elektroprivrede BiH i Elektroprivrede RS na ravnomjerno snabdijevanje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine električnom energijom u omjeru 50% prema 50%.

Količine električne energije potrebne za Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine biće utvrđene na osnovu Informacije o predviđenim godišnjim potrebama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine za električnom energijom najkasnije do kraja septembra tekuće godine, za narednu godinu.

Informacija će u utvrđenom roku biti dostavljena Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju Bosne i Hercegovine i Nezavisnom operatoru sistema Bosne i Hercegovine od strane

titulara dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električnom energijom u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

U pogledu obaveze snabdijevanja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u narednoj godini, proizvođači električne energije mogu postići dogovor o drugačijem omjeru snabdijevanja, najkasnije do 30. oktobra tekuće godine i o tome obavijestiti nadležnu entitetsku komisiju za električnu energiju i Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju. U odsustvu takvog dogovora u utvrđenom roku, primjenjuje se omjer snabdijevanja utvrđen ovim Zakonom.

Član 9

Opšte odredbe

9.1. Informacije

DERK, NOS, kompanija za prenos električne energije i Ministarstvo mogu zahtijevati od proizvođača, snabdjevača, trgovca ili distribucione kompanije podatke i informacije potrebne za provođenje ovog zakona. DERK, NOS, kompanija za prenos električne energije i Ministarstvo čuvaće povjerljivost svih traženih podataka i informacija koje se smatraju trgovačkom tajnom ili povjerljivim, osim u mjeri u kojoj ovaj zakon predviđa da se takvi podaci objave. Svaka strana od koje se zatraži da dostavi takve materijale učiniće to u razumnom roku, koji određuje strana koja traži informacije.

Podaci, odnosno informacije koje dobije DERK, NOS elektroprenosna kompanija, ili Ministarstvo, mogu da se koriste samo za svrhe za koje su dobijeni.

Svaka strana, koja u vršenju svojih obaveza dobije pristup podacima ili informacijama za koje zna da su povjerljive prirode, ima obavezu da štiti povjerljivost tih podataka ili informacija, osim u slučajevima kada se po ovom zakonu zahtijeva dostava tih podatka ili informacija, ili neophodnost objavljivanja proizilazi iz njihovih obaveza.

9.2. Tužbe

Sve odluke koje donese DERK smatraće se konačnim administrativnim odlukama, na koje se tužba može podnijeti Sudu Bosne i Hercegovine,

Sud Bosne i Hercegovine može rješavati o tužbama na odluke DERK-a ako su podnesene Sudu Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od javnog obavještenja o takvoj odluci. U svom razmatranju tužbe, Sud Bosne i Hercegovine uzeće u obzir samo sljedeće aspekte:

a) da li je svojim djelovanjem DERK prekršio ovaj zakon ili procedure,

b) da li je DERK pogrešno primijenio odgovarajuća pravila i propise,

c) da li su se pojavile nove činjenice u slučaju, koje nisu bile poznate u vrijeme donošenja ranije odluke, a koje bi, da su bile poznate, promijenile ishod te odluke.

9.3. Novčane kazne

9.3.1. Novčane kazne protiv vlasnika licence

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 40.000 KM kazniće se vlasnik licence za prekršaj, ako:

a) ne dostavi DERK-u ili NOS-u tražene podatke ili informacije,

b) nezakonito odbije da dozvoli pristup prenosnoj mreži,

c) izgradi i priključi na elektroprenosni sistem Bosne i Hercegovine objekte koji ne ispunjavaju propise i važeće standarde,

d) ne ispuni svoje obaveze predviđene licencom,

e) počne rad i izgradnju bez licence.

U slučaju da je vlasnik licence ostvario ekonomsku korist koja prelazi iznos bilo koje novčane kazne, koja se može izreći u skladu sa članom 9.3.1, imaće obavezu da se odrekne te novčane koristi i da plati oštećenoj strani iznos koji je jednak trostrukom iznosu ekonomske koristi.

9.3.2. Novčane kazne koje se izriču pravnim licima

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 20.000 KM kazniće se pravno lice za svaki pojedini prekršaj kada:

a) njegovi objekti nisu u skladu sa propisima i standardima DERK-a ili NOS-a, i ako ugrožavaju stabilnost, pouzdanost i bezbjednost elektroenergetskog sistema Bosne i Hercegovine,

b) nezakonito sprečava pristup radi održavanja objektima elektroprenosa lociranim na njihovoj nekretnini,

c) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti bezbjednost elektro-prenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje tih objekata.

9.3.3. Novčane kazne koje se izriču građanima

Novčanom kaznom u iznosu do 2.000 KM kazniće se svaki građanin koji:

a) se priključi na elektroenergetski prenosni sistem bez odobrenja NOS-a,

b) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti bezbjednost elektroprenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje pomenutih objekata.

9.3.4. Prihodi

Prihod od kazni izrečenih u skladu sa ovim zakonom biće prihod budžeta Bosne i Hercegovine i biće alociran za aktivnosti koje su vezane za ovaj zakon.

9.4. Tehničke i bezbjednosne odredbe

Tehničke i bezbjednosne odredbe koje se odnose na prenos električne energije definisaće se posebnim propisima.

Stručne kvalifikacije i iskustvo građana i pravnih lica, potrebni za preuzimanje tehničkih i bezbjednosnih obaveza, kao što je fizička konstrukcija, inžinjerske usluge i rad na održavanju elektroenergetskih prenosnih sistema, definisaće se posebnim propisima.

9.5. Odnos prema drugim zakonima

Drugi državni ili entitetski zakoni kojim se reguliše prenos električne energije i operateri sistema biće usklađeni sa odredbama ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanju na snagu ovog zakona. U slučaju

postojanja sukoba između ovog zakona i drugih državnih ili entitetskih zakona, primjenjivaće se odredbe ovog zakona.

9.6. Međuentitetska saradnja

Entitetske vlade sarađivaće u razmatranju i rješavanju pitanja vezanih za primjenu ovog zakona.

9.7. Propisi

Osim pravila i propisa utvrđenih ovim zakonom, DERK je ovlašten da usvaja pravila i propise koji su potrebni radi obezbjeđenja ostvarenja ciljeva ovog zakona.

9.8. Stupanje na snagu, prestanak važenja i prelazne odredbe

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe drugih zakona, propisa i podzakonskih akata na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta koji su regulisali predmetnu materiju.

Rok sadržan u članu 8. (Tržište), stav 8.1. (4) (Jedinstveno tržište električne energije), do kojeg proizvođači električne energije mogu postići dogovor o drugačijem omjeru snabdijevanja Brčko Distrikta, neće se primjenjivati u 2010. godini.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objaviće se i u službenim glasilima entiteta.

Samostalni član Zakona o izmjenama
Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini

("Sl. glasnik BiH", br. 13/2003)

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objaviće se i u službenim glasilima entiteta.

Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije

u Bosni i Hercegovini

("Sl. glasnik BiH", br. 76/2009)

Član 6

Ovaj Zakon odmah se objavljuje u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" i stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", a primjena obaveze snabdijevanja električnom energijom predviđena odredbom člana 5., stav 1. ovog Zakona počinje od 1. januara 2010. godine.

Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini

("Sl. glasnik BiH", br. 1/2011)

Član 2

Ovaj Zakon stupa na snagu po objavljivanju na službenoj internetskoj stranici Kancelarije visokog predstavnika i odmah se objavljuje u "Službenom glasniku BiH".